

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs VI. Quid possit, vel non possit Patronus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

PARAGRAPHVS VI.

Quid possit, vel non possit patronus.

Quæstio 94. An patronus possit beneficii leges alterare, vel novas inducere?

1. Respondeo primò: Notando ex Card. de Luca in *summa juris patr.* num. 128. leges & conditiones istiusmodi triplex præjudicium respicere; unum Ecclesiæ, cujus onus vel servitutem ampliant; alterum Ordinarii, alteriusve superioris, cujus potestatem restringunt; tertium patronorum, seu aliàs ad utrumque juspatronatûs, activum nempe & passivum vocatorum,

2. Notando item ex eodem *num.* de quo dictum sub initium primæ partis, leges in limine foundationis de consensu Ordinarii adjectas, etiam, ubi juri contrariæ sunt, servandas esse, v. g. dum statuitur, quòd præsentatio fieri possit ultra terminum juris: quòd sufficiat minor ætas, quàm præscripta per Tridentinum, vel etiam in casu derogationis juspatronatûs, seu cujuscunq; provisionis aliàs, quàm ad præsentationem factæ, redditus vel emolumenta aliis usibus applicentur: his notatis,

3. Resp. ad quæstionem primò in genere: non conceditur fundatori post factam perfectè erectionem & foundationem beneficii; multòque minùs successori, adjicere novas leges alterativas, novæque onera. Et quidem de patrono, hæredè & successore Corrad. *pr. benef.* l. 2. c. 12. n. 56. citans Felin. in c. *significavit. de test.* Immo. in c. *cum dilectus. num.* 21. Garc. p. 11. c. 5. num. 222. quia agitur de mutanda voluntate defuncti circa Deo dicata; quod soli Papæ est permissum. De successore & fundatore ipso Card. de Luca. *de jurep.* d. 15. num. 2. citans decis. Rotæ in *Tranensi juris.* 10. Martii 1627. item d. 18. num. 4. citans Ciardin. *controv.* 69. n. 4. Rot. *decis.* 593. p. 5. *Recent.* Ita etiam nec spernere potest leges à fundatore positas successor, ita ut, si dum fundator juspatronatûs, v. g. hanc qualitatem passivam adjunxit, ut præsententur certæ personæ de certo genere, vel certam qualitatem habentes, præsentet alium, præsentatio omnino sit invalida, speretòque patrono institui possit alius habens dictam qualitatem tanquam præsentatus ab ipso fundatore talem legem adjiciente. Card. de Luca *cit.* d. 18. num. 3. citans Lamb. l. 2. p. 1. q. 8. a. 4. n. 11. Vivian. p. 2. lib. 2. cap. 9. Buratt. *decis.* 559. &c. Hinc jam

4. Respondeo secundò: non posse fundatorem, multòque minùs successorem præter leges adjectas in limine foundationis adjicere alias, concernentes præjudicium illud Ecclesiæ, vel Ordinarii; solum enim conceditur in limine foundationis, accedente Ordinarii, vel alterius legitimi successoris consensu statuere, seu adjicere leges, quamvis juri contrarias; non autem ex intervallo, seu postmodum, quando Episcopus vel prælatus, uti alienare, ita & novas servitutes, vel juris quasi præjudicium pati non potest, nisi fortè id, quod ex intervallo agitur, non fiat per modum novæ legis vel conditionis, sed per viam declarationis ambiguarum foundationis: nam etiam in actibus obligatoriis & irrefractabilibus admittitur declaratio do-

natōris, vel alterius contrahentis, modò primus actus ita sit ambiguus, ut rectè cadat terminus declarationis seu interpretationis, ac etiam declaratio sit verisimilis, vel aliàs admiculata, ne aliàs indirectè sequatur, quod directè est prohibitum. Card. de Luca. in *summa juris patr.* cit. num. 129. Hinc v. g. dum juspatronatûs taxativè restrictum esset ad certam familiam seu genus, non potest fundator ejusve successor deinceps statuere, ut deficiente tali familiâ, seu genere, competeret quoque aliis; cum sic prorogaretur patronalis qualitas & servitus Ecclesiæ, quæ aliàs deficiente tali familiâ evaderet libera. C. de Luca. *h. t. d.* 18. n. 4. Hinc constitui non potest, ut præsentari possint alii, præteritis iis, quibus jus irrevocabile quæsitum est, dum ii illud non metiuntur ex sola munificentia & liberalitate fundatoris, ita ut irrevocabilitas resisteret à solo vigore legis reddentis perfectas & irrevocabiles donationes, sed proveniret potiùs à contractu quodam correspectivo concessionis factæ ab Episcopo & Capitulo, v. g. dum is & illud consensisset, Capellam jam exstructam pro fundando in ea beneficio, vel situ pro construenda Ecclesiâ eâ lege, ut patroni alium non præsentent, quàm presbyterum de gremio dicti Capituli vel Ecclesiæ; jam enim dicta lex non tangeret alicujus commodum vel interesse privatum, sed interesse ipsius Ecclesiæ pro majori cultu, ob cujus finem Episcopus & Capitulum fecerunt talem concessionem; adeòq; si jam lex illa alteraretur & præsentaretur alius non de gremio Ecclesiæ, cederet id ipsum in præjudicium Ecclesiæ. C. de Luca. *loc. cit.* d. 17. num. 4. Sic beneficiato remitti non possunt onera aliàs in fundatione imposita, statuendo, v. g. ut opus non sit, præsentatum & institutum residere, vel fieri sacerdotem; cum id cadat in præjudicium cultûs divini & Ecclesiæ. Posse tamen dicta onera minui, v. g. numerum missarum reduci, residentiam remitti &c. ab Episcopo cum consensu patroni (vel etiam eo irrationabiliter invito sine ejus consensu) in casu necessitatis, v. g. si redditus non sint sufficientes ad tale onus præstandum, eò quòd cessantibus redditibus, cesset ordinatio testatoris, docet Pirh. *ad h. t. num.* 132. citans Abb. in c. *nos quidem de testum.* n. 6. Azor. p. 2. l. 6. c. 24. q. 6. Garc. p. 7. c. 1. n. 224. & Laym. Idem est de reductione anniversariorum, nisi quòd hæc reductio fieri debeat in synodo diocæsi juxta Decretum Trid. *sess.* 25. c. 4. quod tamen Decretum ait Pirh. teste Garcia *l. cit.* n. 36. in pluribus Episcopatibus non esse usum receptum. Probabile quoque esse, tradit Pirh. *h. t. n.* 131. quòd quamvis solus Papa ex plenitudine potestatis suæ facere possit in totum & perpetuam mutationem in beneficio patronato ex causa rationabili, etiam contra primi fundatoris voluntatem; possit tamen etiam Episcopus cum consensu patroni seu hæredis fundatoris, utpote qui ipsum fundatorem repræsentat, ex causa justa, ob quam à conditione beneficii in fundatione requisita recedendum videatur, per epikiam interpretari, & interdum etiam per una alterâve vice dispensare, & sic interpretando aut dispensando, mutationem aliquam quò ad unam alterâve conditionem, v. g. ut præsentari possit non sacerdos, contra quod requiritur in fundatione facere, non obstante Trid. *sess.* 25. c. 5. statuente, ut dum qualitates certæ aut onera in erectione beneficiorum ex fundatione requiruntur, eis in collatione, seu quacunque alia dispositione-

positione dictorum beneficiorum non derogetur (ubi S. Congr. Conc. declaravit, non licere Episcopis, etiam accedente consensu patroni iisdem derogare. vide Gallemart, *num. 3.*) eò quòd exigua aut nulla derogatio censetur fieri, si Episcopus pro una vice in conditione beneficii dispenset ob justam causam, propter quam fundator, si adhuc viveret, facile id etià concessurus esset: citat pro hoc Abb. *in c. cum accessissent. de constitut. n. 5. Navar. l. 3. conf. 6. n. 4. de Cleric. non resident. Laym. Theol. mor. l. 4. tr. 2. c. 13. n. 17.* Verùm contrarium etiam in hoc probabilius sentire videtur cum aliis Garcias. *p. 7. c. 1. num. 107.*

5. Respondeo tertio: neque etiam, præscindendo ab istiusmodi Ecclesiæ præiudicio, à fundatore ex intervallo, multòque minùs à successore illius, alterari possunt leges foundationis in præiudicium vocatorum tam ad juspatronatùs activum, quàm passivum Card. de Luca. *de jure patron. d. 16. n. 2. & 3.* citans Decium *l. 4. decis. 280.* Tondut. *gg. beneficiarium. p. 1. c. 91. num. 1. decis. Rotæ. 37. num. 1. p. 3. recent.* Hinc adjici non potest qualitas illa passiva restringens libertatem patronorum, ut hi teneantur præsentare ex certo genere, vel habentem certam qualitatem, dum id in limine foundationis requisitum non fuit. Card. de Luc. *loc. cit. d. 18. n. 4. ex Vivian. p. 1. l. 2. c. 8. n. 6.*

6. Veruntamen hanc responsionem sic limitat idem Card. *loc. cit. num. 4.* ut ea procedat, dum agitur de juspatronatus gentilitio, aut aliàs ita constituto, ut successor, qui talem alterationem impugnet, veniat jure suo directè ac independentè ab eo, qui talem legem alterativam adjecit; secùs enim est, dum agitur de jurep. hæreditario, ubi successores suum jus metiuntur ab eo, qui talem legem alterativam adjecit; tum namque talis successor fundatoris quòd ad hæredes & successores suos ab eo causam habentes censendus est jure primi fundatoris; quia si poterat in præiudicium suorum hæredum de ipso juspatronatùs in genere disponere illud Ecclesiæ remittendo, vel aliis donando, multò magis potuit illud hæredibus relinquere in aliqua parte à suo primævo statu alteratum, juxta regulam communem; quòd impugnari non potest iudicium illius, qui dedit minus, dum in ejus libertate erat nihil dare. Citat pro hac sua limitatione & distinctione præter Lamb. Gratian, plures Rotæ decis. atque ita v. g. subsistere legem illam, quæ fundator ipse ex intervallo, seu postmodum, vel successor fundatoris securus hæredibus, seu patronis necessitatem imponit præferendi (dum de eo nihil expressè dixerat fundator) illos de familia vel sanguine, habentes tamen reliquas qualitates à fundatore requisitas in concursu extraneorum iisdem aliis qualitatibus instructorum; præfertim, cum hæc lex non videatur exorbitans; quin nec alterativa; sed potiùs declarativa ejus, quod est de jure, seu de jure prætendi posset, unde etiam compatibilis est cum prima lege in foundatione expressa; quatenus nimirum non recedendo à dicta lege, quæ v. g. jubebantur præsentari de gremio Ecclesiæ alicujus, fundator postmodum aut ejus successor statuendo, ut si ex gremio essent, qui essent de sanguine, hi aliis præferantur, explicare voluit id, quod de jure prætendi posset, juriq; & æquitati consonum reputatur; scilicet ut ceteris paribus præferantur, qui sunt de sanguine. Insuper, cum supposità habili-

tate nihil Ecclesiæ interfit, beneficium uni vel alteri personæ conferri; quinimò hujusmodi restrictiones Ecclesiæ favorem concernant, ubi videlicet juspatronatus de hæreditario fit gentilitium; cum ita facilè Ecclesiæ sperare possit libertatem, sequendo eam opinionem, quòd cessante eo genere, juspatronatùs exspiret; cum, licet ea sit minùs recepta, dari tamen possit ejus casus ex clausulis & verbis restrictivis; ita Card. de Luc. *cit. d. 18. n. 4. & 5. & d. 17. n. 5.*

7. Et de hoc patrono, cui juspatronatus competit ex hæreditate (non verò de eo, qui patronatum gentilitium obtinet) videntur ea procedere, quæ tradit Laym. *Theolog. moral. lib. 4. c. 13. à num. 14.* nimirum, quòd patronus ejusve hæres successor in patronatu, uti renunciare potest juspatronatus in favorem Ecclesiæ, ita etiam minuere, vel tollere eas condiciones, quæ in solum favorem patroni contra vel præter jus commune appositæ sunt à fundatore; non verò eas, quas fundator apposuit ob cultum divinum, vel ob sui memoriam, honorem & commodum familiæ suæ, v. g. non possit, etiam Episcopo consentiente, minuere numerum missarum; sic etiam non possit patronus talis, aut etiam Episcopus (nisi fortè gravissimam causam postulante) auferre fundatoris insignia posita in Ecclesiâ, quam fundavit; Multòque minùs, ut Pirh. *h. t. num. 132.* patronus successor, si alterius familiæ sit, sua insignia eo loco ponere potest; ne memoria primi fundatoris aboleatur; neque his obstare decis. Rot. *in una Tranesi* decidentis absolutè, leges à fundatore adjectas alterari non posse, ait de Luca *d. 15. h. t. n. 9.* eò quòd agat de adjectione conditionum dispositioni juris contrariarum, v. g. quod præferantur quoque possit non habens legitimam ætatem; cum, dum hoc ipsum fundator non constituit, etiam adversetur menti illius, utpote quam præsumendum est fuisse juris dispositioni conformem, dum aliud non expressit. In aliis verò similibus Rotæ decisionibus agi de quibusdam legibus respicientibus Ecclesiæ servitium. Neque obtare *l. cum à matre. c. de rei vindicatione. & c. vendicantem. ff. de evictione;* nimirum quòd hæres teneatur præcisè servare factum Auctoris, seu dispositum ab eo, etiam in juribus propriis, quatenus vires hæreditatis suppetunt, & quoties non concurrat talis nullitas actus, vel talis vehemens resistèntia juris, ut ipsimet etiam Auctori contra tale à se statutum venire licitum esset: siquidem ex eo, quòd hæc regula procedat in materia existente in privato commercio, & in merè profanis, non rectè arguitur, ut vult Maranta junior. *p. 3. resp. c. 3. n. 15.* procedere quoque illam in re beneficiaria Ecclesiastica, utpote in qua jura resistant, & non patiantur quicquam constitui à fundatoribus, vel patronis sine consensu Ordinarii, quæ juris resistèntia non cadit in istis profanis & privatis commerciis; ac proinde non sequitur; hæres non potest ex se Auctoris statutum impugnare, seu immutare: ergo nec patronus successor, etiam cum dicto consensu legitimi superioris, non potest facere dictam mutationem. Card. de Luc. *d. 15. n. 6.*

8. De cetero non posse beneficiù perpetuù, etiam de consensu Ordinarii per patronù reddi Manuale; eò quòd immutatio ista sapiat speciem quandam alienationis, & beneficium constitutù in statu perpetuitatis (quæ beneficiis secularibus est connatur-

talis)

ralis) videatur acquisivisse jus habendi sponsum perpetuum in amovibilem, cum communiter docet idem Card. loc. cit. n. 11. contra Navar. conf. 9. vel juxta impressionem Venetam conf. 11. l. 1. de offic. ordinar. & Gonz. ad Reg. 8. gl. 5. n. 62. quamvis idem Card. de Luca n. 7. admittat, dum fundator constituit beneficium manuale seu amovibile, posse patronum successorem id ita limitare, ut quoties contingat, illud possideri per aliquem de familia, is removeri nequeat; ed quod istiusmodi remotiones dedecus seu aliquod præjudicium quandoque causare soleant: siquidem hæc limitatio non tam alterativa est naturæ beneficii remanentis in terminis manualitatis, quam suppletiva & declarativa verisimiliter voluntatis fundatoris; quæ ille præsumitur voluisse evitare dictum dedecus suorum descendendum vel agnatorum, quod rectè fieri potest per hæredem primum vel executores voluntatis defuncti aliumve fiduciarium, utpote illius voluntatis verisimiliter conscium juxta decis. Rotæ. 216. p. 10. recent. Denique vide, quæ Laym. loc. cit. n. 17. habet, qualiter nimirum incidente aliquo casu ex episcopalia Episcopus cum consensu patroni mutare vel tollere possit, saltem pro unica vice conditiones à fundatore appolitas contra Garc. p. 7. v. 1. n. 107. & plures alios.

Questio 95. Quid juris & potestatis habeat patronus circa res temporales ecclesie usurpandas vel curandas.

1. Respondeo primò: Patronus, etiam Ecclesiasticus, non potest redditus Ecclesie vel beneficii sub prætextu juris patronatus propriis usibus applicare, excepto, si moderatam aliquam præstationem cum Episcopi consensu sibi reservasset juxta c. prater ea. h. t. Laym. in c. sicut. de suppl. negl. præl. num. 1.

2. Sed neque id ipsum potest patronus, advocatus, aliùve jus custodiæ administrationisve habens fructuum beneficii tempore quo illud vacat, nisi illi sint valde modici, & antiqua consuetudo id obtinet, aut tales modici fructus in fundatione sint patrono reservati. Laym. in c. generali. de elect. in 6. n. 4. citans Jo. Monachum ibidem. n. 9. qui etiam addit non valere, nec posse prævalere consuetudinem, quamvis immemorialem, utpote ecclesie valde damnosam, ut fructus omnes, etiam copiosi, vacantis ecclesie à patrono vel administratore, præsertim laico, absumentur, juxta c. l. b. r. in 6. unde, dum allegatur consuetudo Gallie, secundum quam vacante ecclesia Episcopali vel Archiepiscopali rex vacantis ecclesie proventus liberè administrat & collocat. Jo. And. in c. c. generali. n. 4. & Chockier in reg. 1. cancell. n. 13. dicendum inquit, hanc consuetudinem non mero facto, sed titulo pontificii privilegii inniti. Porro statuta est pœna excommunicationis iis, qui sub titulo regaliorum (quo nomine veniunt collectæ, seu steuræ, quas Imperator titulo supremi domini imponit, quatenus omnes terras Imperii ratione feudi antiquissimi sibi subjectas habet, propter quod generalis quodammodo patronus censeri debet Ecclesiarum, quæ in Imperio sunt, ut Castaldus q. 100. videlicet ratione fundi, qui ex antiquissima origine ad regem spectabat secundum proprietatem, cum Ecclesie fundarentur; etsi interim jus præsentandi pertineat ad eum qui ecclesiam fundavit vel dotavit) vel custodiæ seu guardia (quo nomine venit jus custodiendi ecclesiam aut monasterium, ejusq; bona conservanda, maxime cum sedes

vacat) vel advocacionis seu defensionis (quo nomine venit jus competens patrono defendendi ecclesiarum jura, curandique, ne earum bona dilapidentur) bona Ecclesiarum aliorumque piorum locorum de novo usurpare præsumant. Laym. in cit. cap. generali. Quam tamen excommunicationem ut incurrant, duo requiruntur; nimirum ut regalia, jus custodiæ, vel advocacionis sibi de novo sumant, & ut ob eum titulum bona ista usurpent. Laym. ibid. n. 1. quam tamen pœnam non incurrit, qui ex fundatione vel antiqua, & præscripta consuetudine sub dicto titulo vacantis ecclesie bona administrant, & fructus tunc provenientes accipiunt. Laym. ibid. citans Navar. in man. 6. 27. n. 123. & Suar. de cens. d. 23. f. 4. n. 6.

3. Respondeo secundò: tamen si patronus juxta c. filii. 16. q. 7. possit hanc bonæ intentionis habere solertiam, ut, si sacerdotem vel ministrum aliquod ex rebus collatis ecclesie (intellige à se vel majoribus suis; cum respectu collocatorum ab aliis cesset omne ejus interesse. Lott. l. c. n. 70. citans Imol. in c. mancipia. de rerum perm. n. 4. & Suar. de immunit. ecclesie l. 4. c. 14. n. 21. Quamvis id ipsum restringant ulterius alii, ut Joan. Andr. apud Lott. num. 27. ad casum singularem, si patroni sint magni principes ob maximum potestatum comparati regibus) viderint defraudare, aut honestâ conventionem compescere, aut Episcopo vel judici corrigenda denunciare; hoc ipsum tamen non est nisi simplex jus providentiæ sine cujusvis alterius juris permixtione. Lott. l. 1. q. 11. n. 64. citans Bellam. in c. laici. eadem causâ & q. Unde

4. Respondeo tertio: tamen si patronus semper possit se opponere, ne res Ecclesie dissipentur, aut sine causâ distrahantur, debeatque in hoc esse præcipua ejus sollicitudo. Lott. loc. cit. num. 66. citans Innoc. in rub. h. t. n. 1. Anchar. consil. 122. n. 5. & Rot. in una Callag. erectionis capelle 15. Nov. 1624. ita ut securâ distractione valeat semper patronus urgere illius retractionem; si minus justa sit Lott. ibid. citans Roch. de jure patr. in officio num. 10. jus tamen nullum habet circa dispositionem ecclesie vel dotis, juxta c. noverint. 10. q. 1. Etiam si contingat alienatio; cum inde non lædatur ejus jus patronatus; ut proinde consensus patroni in istiusmodi alienatione rectè quidem adhibeatur ex urbanitate & honestate quadam; non autem ex necessitate. Lott. loc. cit. n. 64 & 65. citans Innoc. in c. 1. ut Ecclesie benefice, sine diminutione confer. n. 4. & Joan. And. ibidem n. 13.

5. Respondeo quarto: tamen si patronus Ecclesiasticus, secus est de laico (ut Auct. paulò post citâdi) possit videre, & se informare, quomodo expendantur proventus Ecclesie & administrantur. Lott. n. 67. citans Roch. ubi antè & Reb. uff. in tr. de congrua num. 14. & rationem administrationis temporarium exigere à Rectore, præsertim si is ei suspectus est, & patronus v. g. sit Abbas, monasterium, aut capitulum collegiatum. Laym. loc. cit. n. 2. non potest tamen minutatim exigere rationes. Lott. ibid. & citati ab eo AA.

6. Respondeo quinto: de ceterò prohibetur, ne patroni, si ve clerici, si ve laici, cujuscumque sint ordinis & dignitatis, beneficiorum, fructuum aut aliarum obventionum perceptioni ex ulla causâ vel occasione, non obstantè quâcumque consuetudine, se ingerant, & quod si secus fecerint, excommunicationis & interdictionis pœnis subjiciantur (quæ videtur esse excommunicatio lata sententiæ ut Pirh. h. t. n. 23.) & dicto jure patronatus ipso jure privati existant.

stant. Trid. *sess. 25. c. 9.* unde administratio gazophylacii, non ad patronum, qui Ecclesiam vel capellam fundavit, sed ad Rectorem & ministros Ecclesiae, vel ab ipso rectore deputatos pertinet. Pirh. *ibid.* citans Laym. *Th. Mor. l. 4. Tr. 2. c. 13. n. 11.* praecipit item Trid. *sess. 24. c. 3.* ut patroni visitationi ornamentorum Ecclesiae aut bonorum stabiliu seu fabricarum proventibus se non immisceant, nisi quatenus id eis ex institutione ac fundacione competit: ait tamen Laym. *ad cit. c. sicut. n. 3.* quod, cum titulus administrationis in temporalibus tempore vacantis praeturae vel beneficii absolute cadere possit in patronum, etiam laicum, ecclesiae, difficile is ei auferri possit, si fundetur in consuetudine immemoriali; ita tamen, ut ea administratio sive perceptio fructuum non cadat in gravamen Ecclesiae, quam ob rem tales patroni alique vendicantes sibi tale jus administrationis curare debent, ne bona vacantis Ecclesiae alienentur; atque in hujus rei testimonium conficere inventarium rerum praesentium; item abstinere a perceptione fructuum, qui maturi necdum sunt, seu quorum percipiendorum tempus nondum advenit, quales v. g. sunt sylva caedua, qua tempore vacationis non sunt in eo statu, ut caedi debeant. Ac denique fructus ac redditus, qui eo tempore proveniunt, successori in beneficio retinere. Ita fere Laym.

Questio 96. Quid possit patronus circa ponendum custodem instituendum vel destituendum Rectorem, & disponendum de beneficio, ac demum circa praecipendum Rectori?

Respondeo ad primum: non posse patronum laicum (nisi forte id habeat ex speciali privilegio Papae vel consuetudine legitime praescripta) ponere custodem vel oconomum Ecclesiae. Laym. *ad c. cum nos. de off. jud. ordin. n. 4.* citans Jo. And. *ad id. c. n. 5.* posse tamen id patronum Ecclesiasticum; eo quod is Ecclesiam beneficiam vacante reddituum custodiam & administrationem habeat: ex eo enim jam etiam oconomum seu reddituum administratorem ibi constituere possit, tenet Laym. citans Abb. *in cit. c. cum nos. n. 8.* & Jo. And. *ubi ante:* quamvis contrarium etiam de patrono Ecclesiastico sentiat. Lott. *cit. q. 11. n. 68.*

2. Respondeo ad secundum: rectorem beneficii, maxime curati, nullatenus instituere potest patronus, etiam Ecclesiasticus; sed solum praesentare ab Ordinario instituendum; multoq; minus illum destituere. Laym. *ad c. sicut. de elect. n. 2.* Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 12. n. 207.* juxta *c. sicut. de suppl. neg. prae. & c. praeterea. h. t.* Unde, si velit praesentare, ut destituatur is, qui beneficium obtinet, adversatur illi manifestus defectus potestatis: absurdum enim est, cum mutatione voluntatis ipsius patroni mutare etiam rectorem beneficii. Lott. *l. 2. q. 6. n. 3. & 4.*

3. Respondeo ad tertium: non potest patronus, etiam Ecclesiasticus, concedere aut liberè conferre Ecclesias aut beneficia, in quibus jus patronatus habet. *c. transmissa. h. t.* Sed neque concessio seu collatio facta a patrono, etiam Ecclesiastico, vim praesentationis habet, ut expresse colligitur ex *cit. c. transmissa* Pirh. *h. t. n. 28.* Unde Episcopus vel alius, ad quem spectat institutio, non debet admittere literas praesentationis, in quibus patronus sive Ecclesiasticus, sive laicus se vocat collatorem beneficii, vel concessionem vel collationem sibi competere, qualis mos obtinet in quibusdam diocesis germaniae,

qui aboleri deberet; cum ex abusu vocabulorum facile sequatur etiam abusus potestatis, maxime in laicis. Pirh. *ibid.* citans Abb. *in c. cum autem. h. t. n. 5.*

4. Respondeo ad quartum: patronus, etiam Ecclesiasticus, v. g. Abbas, monasterium, vel capitulum collegiatum nihil circa curam plebis & Sacramentorum administrationem rectori instituto praecipere potest, sed Episcopo denunciare debet, si officium male administraret. Laym. *loc. cit.*

Questio 97. Quid possit patronus circa electionem Praelati in ecclesia collegiata vel conventuali.

Respondeo primò: non permittitur, ut patronus laicus una cum Clericis tractatui electionis se immisceat, argumento *c. 1. & c. sicut. & c. sacrosancta. de Elect. Laym. in c. cum terra. de elect. n. 5.* consuetudine tamen & fundacione constitui potest, ut patronus laicus ad electionem praelati vocandus sit, non ut electionis tractatui se interponat, sed ut sua praesentia & auctoritate clericorum liberam & canonicam electionem defendat. Laym. *ibid. n. 6.* atque ita sustineri potest per consuetudinem & privilegium, vel per fundacionis literas, ut mors praelati nuntiari debeat patrono laico, ut consensus ejus vel potius parrocinium ac defensio petatur ad novam electionem juxta canones celebrandam. Laym. *ibidem n. 7.* remittens ad Gregor. Tholos. *de elect. c. 19. n. 15.*

2. Respondeo secundò: potest etiam fundator sibi & successoribus patronis, interveniente auctoritate & consensu Episcopi, reservare jus factae jam electioni consentiendi, vel etiam interveniendi in electione sine suffragio per modum consulutionis. Lott. *l. 2. q. 6. n. 64.* citans Innoc. *in rub. de jure patr. n. 3.* De cetero fundator, multoq; magis patronus successor, sive praesentat jus praesentandi, sive simplicem concursum in jure eligendi, praesentatio habet a pertam juris resistantiam; nam praesentationi repugnat ipsa natura beneficii electivi, interveni autem in electione lex ipsa majori vi resistit; cum jus eligendi non possit cadere in laicum, juxta *c. sacrosancta. de Elect.* redundatque illud in dispendium libertatis Ecclesiasticae, sive agatur de praetura seculari, sive regulari. Lott. *loc. cit. a n. 52.* Unde tamen non sequitur, non posse fundatorem laicum acquirere patronatum in Ecclesia conventuali citra privilegium Apostolicum; etsi enim hunc unum fructum jus patronatus consistentem in praesentatione vel electione praelati non consequatur citra dictum privilegium, consequitur tamen sine illo jus ipsum patronatus in substantia, & prout est quid individuum, etsi respectu juris praesentandi, quod alias est unum ex consecutivis ad illud modificatum; quin & consequitur jus patronatus quod ad alias quoscunque illius effectus, puta, honorem, praesentiam, alimentorum receptionem; jus etiam praesentandi ad praebendas, aliaque beneficia inferiora ab ipsa praetura. Lott. *loc. cit. n. 50. & 65.*

Questio 98. An, & qualiter patronus praesentare possit, dum beneficium adhuc est plenum, vel ad vacaturum?

Respondeo ad primum: dum beneficium adhuc est plenum, seu non vacat, patronus habet quidem potestatem praesentandi in habitu, sed non in actu, sive habet potestatem hanc ligatam. Corrad.

rad. l. 4. c. 6. n. 33. Lott. cit. q. 6. n. 2. citans Lamb. l. 2. p. 1. q. 6. a. 1. n. 2. Barb. juxta c. ult. de concess. preb. non enim potest presentare, ut destituatur rector obtinens beneficium, ut dictum supra. Si autem velit prevenire vacationem, ita ut presentatio sortiatur effectum post cessum vel decessum, hoc ipsum repugnat textui c. 2. & c. ex terrore. de concess. preb. aliisque juribus votum captandæ mortis ubique desistantibus. Et licet respectu presentantis videatur cessare consideratio hæc; nihilominus respectu presentati impossibile est separare hujusmodi votum & ambitum, ut ait Lott. n. 7. citans Roland. vol. 1. cons. 47. n. 53. & Rotam.

2. Secus tamen est, si patronus existimavit beneficium vacare; nam ubicunque succedit vacatio, si ipse patronus presentationem promoveat, petendo institui presentatum, actus hic habet vim novæ presentationis; quin & si non ipse, sed qui prius, nempe adhuc pleno beneficio fuit presentatus pro eadem institutione, insistat, censetur etiam id facere in vim mandati ejusdem patroni. Lott. cit. q. 6. n. 19. & 20. citans aliquot Rotæ decis. atque ita ipsam quoque presentationem, quæ à principio nulla erat, convalescere à die veræ vacationis, ait Corrad. l. 4. c. 6. n. 30. ex Mareschot. var. resol. l. 2. c. 33. n. 6. nisi tamen probetur patroni mutata voluntas, quæ ex actu etiam nullo declaratur, & ideo, si de mutatione non appareat, illa videtur durare; nec voluntatis mutatio præsumitur: ac præterea præsumendum est, patroni voluntatem mutatam non fuisse. Corrad. ibid. citans Paris. de resignat. l. 9. q. 25. n. 16. & sic illa patroni voluntas, qui illam non mutavit, declaratur factis potius quam verbis, cum post dictam vacationem noluit alium presentare, quàm jam presentatum. Corrad. ibidem. Unde neque in hoc casu suffragari ei potest consensus seu auctoritas ordinarii. Idem loc. cit. n. 5. & 6. citans Greg. decis. 420. n. 4. Quod si autem patronus non presentet, sed promittat alicui, se eum presentaturum in casu futuræ vacationis; quia nihilominus ex hoc actu æquè inducitur votum captandæ mortis, non excusandum illum à peccato mortali, ait Lott. n. 9. & c. Spino. detestam. gl. 4. n. 102.

Questio 99. Quid possit patronus quò ad constituendum procuratorem in ordine ad presentandum?

1. Respondet primò Corrad. l. 4. c. 2. n. 23. ex La. po alleg. 88. & Roch. v. honorificum q. 5. n. 23. & n. 4. quòd patronus possit, etiam si non fuerit impeditus, presentare per procuratorem, & cessante fraude valida sit talis presentatio facta in vigore mandati; cum id non reperitur à jure prohibitum; requiri autem speciale mandatum, cum presentatio sit quædam donatio; ad quam requiritur speciale mandatum, juxta c. fin. de off. vic. in 6. quòdque procurator infra tempus datum ad presentandum debeat exhibere dictum mandatum, vel patronus factam à procuratore presentationem ratificare, aliàs presentationem remanere invalidam, ut Vivian. l. 6. c. 5. n. 5. posse nihilominus in termino dicti temporis fieri productionem verbalem, cum clausula animo exhibendi, & postmodum extra terminum fieri productionem realem, de cetero.

2. Respondet secundò: non tantum possunt, sed & consulti absentibus, vel peregre profecturis patronis, ut procuratorem constituant, qui occurrente vacatione possit presentare. Lott. l. 2. q. 14. n.

P. Leuren. Fori Benef. Tom. II.

42 estque hoc intelligendum de patrono longè absente à beneficio aut peregrè recessuro, ut verisimiliter dubitari possit, quòd beneficium sit vacaturum in ejus absentia, Lott. l. 2. q. 6. n. 10. dicens in eo omnes convenire, posse ab eo institui procuratorem, non solum, si plura sint beneficia, in quibus habeat jus patronatus, sed etiam, si unum tantum: citat pro hoc Jo. And. & Imol. in c. ult. de concess. preb. & Lamb. l. 1. p. 2. q. 4. n. 3. Et si ut Jo. And. adhuc magis excludatur fraus omnis, dum eundem procuratorem constituit ad omnia sua negotia: Id tamen necessarium non est, dum est justa causa absentia, & plura sunt beneficia ejusdem juris patronatus, sed solum, ubi unicum tantum esset beneficium. Lott. cit. q. 6. n. 11. juxta Abb. in cit. c. ult. n. 6. Corrad. l. 4. c. 6. n. 34.

3. Respondeo tertio: etiam dum patronus habet justam causam absentia, constituere non potest procuratorem, ad presentandum (intellige in casu futuræ vacationis) certam personam, dum beneficium adhuc plenum est; eò quòd tunc recurreret eadem ratio inductiva voti captandæ mortis, cujus præsumptio constituitur in ista spe. Lott. n. 12. citans Verall. decis. 282. n. 2. p. 1. Rotam in una Pampilon. parochiali. 27. Maji. 1595. de qua vide Garc. p. 10. c. 1. n. 22. & Mareschot. var. resol. l. 2. c. 33. n. 1.

4. Respondeo quarto: dum nulla iubeat necessitas, aut justa causa absentia, patronusque non habet, nisi in uno beneficio jus patronatus, constitutio procuratoris est invalida; etiam si constituat ad presentandum ad omnia; dispositio namque et si generalis resolvitur in specialem, ubi non potest verificari, nisi in una specie Lott. n. 13. & 14. citans præter plures alios Paris. cons. 53. n. 12. volum. 3. Secus tamen est, dum habet plura beneficia sibi obnoxia; eò quòd data pluralitate beneficiorum, & non designata persona, quæ presentari debeat, excludetur penitus votum captandæ mortis, Lott. n. 16. citans Lamb. l. 2. p. 1. q. 4. n. 9. Idem tenere necesse est Joan. Andream, dum is in cit. c. fin. n. 3. dicat, id maxime procedere, dum patronus habet justam causam absentia, & adhuc magis, si eundem constituat procuratorem omnium negotiorum; siquidem natura hujus dictionis maxime, solum est, exprimere causam minus dubitabilem in ordine ad magis dubitabilem, ut Lott. n. 17. juxta Abb. Imol. & c.

5. Respondeo quinto: quòd si procurator constitutus ad presentandum pleno adhuc beneficio, is abstinens ab executione hujus sibi dati mandati, non valebit postmodum subsecutâ vacatione in vim illius mandati presentare; eò quòd illico mandato, hujusmodi concessio, fuerit ejus effectus consummatus in inductione captandæ mortis. Lott. n. 10. posse tamen fundatorem adjicere conditionem de consensu Ordinarii in limine foundationis, quòd patronus possit presentare, vel constituere procuratorem ad presentandum, antequam beneficium vacet, cessante etiam absentia ipsius patroni, tradit Corrad. l. 4. c. 6. n. 35. juxta decis. Rotæ.

6. Respondeo sexto: in casu primo, dum nimirum patronus legitime absens validè constituit procuratorem, ea hujus mandati vis est, ut etiam si postea ignoretur, ubi sit patronus, ita ut illius vita revocetur in dubium, semper prævaleat præsumptio vitæ usque ad 100. annos. Lott. l. 2. q. 14. n. 43. cum satis sit ostendi, eum vixisse tempore concessi mandati, ut vita præsumatur, Lott. n. 44. juxta binas Rotæ decis. Unde etiam, dum cum hæreditate defertur patronatus alicui absentia, qui nesciatur,

E

ubi

ubi sit, vel etiam cuius vita ignoretur, consulitur his, quorum interest, ut curent auctoritate magistratus deputari administratorem omnium bonorum, & jurium hereditariorum, & hic administrator datâ vacatione præsentat. *Lott. n. 45. & seq. ex Gamb. de off. leg. l. 4. rubric. de potest. legati in commendam benef. n. 35.* qui & per præsentationem factam ab hujusmodi procuratore censetur consumptum jus præsentandi pro ista vice, ut deinceps non attendatur præsentatio facta per ipsum principalem supervenientem, eò quòd cum præsentatio sit fructus juris patronatus, non potest administrator amittere perceptionem hujus fructus interim obventi hereditati, quam administrat. *Lott. n. 48.*

7. Denique hanc inter procuratorem patroni Ecclesiastici, & procuratorem patroni laici facit differentiam *Lott. l. 2. q. 19. n. 23. & 6.* citans *Azor. p. 2. l. 6. c. 14. q. 6.* (qui tamen ibi nihil de hoc) & *Roram in Calagur. benefic. 14. Maii. 1619.* quòd isti affirmanti medio juramento de legitimo impedimento sui principalis non creditur, nisi ad hoc habeat speciale mandatum.

PARAGRAPHVS VII.

De commodis & prærogativis patronatus.

Quæstio 100. An. & qua temporalia ratione juris patronatus sibi competentis exigere possit patronus ab Ecclesiis, vel etiam presentatus jure fortè speciali?

1. **R**espondeo ad primum: primò prohibitum est sub pœna excommunicationis ferenda, ne patroni vel advocati Ecclesiarum in recognitionem juris patronatus vel advocatiæ aliquid ab iis exigant, neque tributa, vel collectas militum, vel ullum servitium v. g. alendi canes venaticos, vel alia jumenta, iis imponant; neque ullis aliis oneribus, vel exactionibus gravent; quia talia à subditis exigunt, si que hujusmodi onera imponi solent, Ecclesiæ autem ejusque ministri non subjiciuntur sæculari potestati. *Pirh. ad h. t. n. 42.* juxta *c. praterea. h. t. & Abb. ibid. n. 4.* item juxta *c. 1. de censibus.*

2. Secundo: potest tamen patronus, uti in fundatione, sibi reservare cum auctoritate & consensu Episcopi pensionem aliquam annexam (quæ tamen moderata esse debet, spectatâ fundationis & reddituum ecclesiæ quantitate, ita ut dos ecclesiæ necessaria non diminuatur per hoc, & si ex post facto talis reservata & imposta pensio fieret multum onerosa ecclesiæ, reducenda erit ad debitam moderationem) ita & eam dein exigere. *Pirh. loc. cit.* citans *Abb. in c. praterea. h. t.*

3. Respondeo ad secundum: patronus à præsentando nihil temporale exigere potest, nisi quod in ipsa fundatione constat impositum. *c. sicut. de supple. neg. prel. & c. praterea. h. t. Barb. juris Ecclesiast. l. 3. c. 12. n. 201.* Et est simoniaca præsentatio, dum aliquid datur vel promittitur pro præsentatione. *Barb. ibid. num. 202.* citans *c. veniens. de testib. & ibi Decium, & Abbat. Roch. de jurep. v. & utile q. 3. n. 19.* *Lamb. l. 2. p. 1. q. 9. a. 8.* etiam si id fiat præsentato ignorante. *Barb. ibid. n. 203.* juxta *c. nobis. de simonia. & c. permult. de elect.* non tamen erit simoniaca, si fiat sub conditione seu onere celebrandi missas; nisi fortè onus mis-

sarum impositum præsentato spectaret ad ipsum præsentantem, cum per tale pactum is relevaretur ab illo onere. *Barb. n. 203.* juxta *decis. Rotæ. in Romana juris p. 20. Decemb. 1600.* multòque minus erit simoniaca facta sub conditionibus, quæ de jure insunt, seu spectant ad institutum in beneficio, v. g. ut defendat jura beneficii, recuperet bona, congerat in unum scripturas attinentes ad beneficium. *Barb. n. 204.* juxta eandem *decis. & Lamb. l. 3. q. 2. n. 2.* ac denique simonia non erit, patrono gratis, & absque pacto aliquid dare; uti quandoque ob dati exiguitatem præsumi potest fuisse donum liberale & gratuitum. *Laym. in c. praterea. de transact. n. 2.* verum vide de hoc dicenda accuratius in parte 3.

Quæstio 101. An. & qualiter patronus circa dicta commoda temporalia, quæ jure percipere potest; quia v. g. tempore fundationis cum consensu Episcopi sunt reservata, vel ex antiqua consuetudine legitime præscripta obtenta, possit disponere?

1. **R**espondeo primò, Si tales redditus aut commoda sunt certa & determinata, v. g. certa pars fructuum, vel certa pensio annua, tunc possunt vendi aut locari alteri, qui illa percipiat nomine & auctoritate patroni; ita ut titulus seu jus patronatus maneat penes ipsum venditorem vel locatorem; quemadmodum commoditas usus fructus vendi potest alteri jure usus fructus remanente penes usufructuarium. *l. necessario. ff. de peris. & comm. rei vend. Pirh. n. 41.* argumento *c. ultim. ne pralatus vices suas.*

2. Secundo, Si redditus illi aut commoditates sunt incerti, vendi quoque possunt, sicut vendi possunt fructus incerti, ut jactus retis, fructus nascituri. *l. si jactum. ff. de act. Empt. Pirh. ibidem.* citans *Jo. And. & Abb. in c. praterea. h. t. & Azor. p. 2. l. 6. c. 21. q. 22.*

3. Tertio: Si tamen dicta commoda sunt opera, seu præstationes, non absolute reales, sed personales debita personæ patroni, v. g. ut alimenta ei præstentur, vel ut ipso adveniente vel transeunte, Ecclesia vel ejus subditi vecturas aut angarias præstent, hæc vendi non poterunt alteri; quia inhærent personæ patroni, cui talia obsequia debentur; præterquam quòd id cedat in magnum præjudicium Ecclesiæ, si tales exactiones venderentur aliis; qui majoris lucri vel commodi causâ plus vexare solent Ecclesias & earum subditos. *Pirh. ibid.*

Quæstio 102. Quæ sint commoda patroni ordinaria?

Respondeo: debita ei honorificentia & præstatio alimentorum; dum eget, *c. nobis. hoc. tit.* circa quòd secundum observandum; dum plures sunt patroni, omnibus subveniendum esse secundum qualitatem personarum; præcipue tamen ei, qui plus dedit Ecclesiæ; fundando vel dotando. *Pirh. n. 37.* citans *Zoëlium ad hunc titulum. n. 28.* Observandum etiam ex *Surdo de alimentis. tit. 7. q. 32. n. 6.* patrono ingrato non competere hoc emolumentum alimentorum.

Quæres 103. in quo consistat debitus patrono honor seu honorificentia, quam, ut Lott. l. 99. n. Gelas. Papa. c. pia mentis. 16. q. 7. vocal processions aditum. Clem. 3. in c. nobis. h. tit. honorem processions?

1. **R**espondeo in sequentibus. Primò: quòd debeatur illi honoratior locus in processionibus (v. g. postremus prope prælatum, nisi in illa provincia sit major honor præcedere, quam se-

qui,